

Útmutató a kiskérődzők pestiséhez

A kiskérődzők pestise (*peste de petit ruminants*, PPR) a juhok és a kecskék vírus okozta, heveny, lázas általános tünetekkel, a száj és az emésztőcsatorna nyálkahártyájának gyulladásával járó, **bejelentési kötelezettség alá tartozó betegsége**. A betegség jelentős gazdasági károkkal jár.

A PPR megbetegíti a juhokat és a kecskéket, és esetenként a vadon élő kiskérődzők is érintettek lehetnek. Tekintettel arra, hogy PPR megbetegedést néhány alkalommal tevékben, szarvasmarhában és bivalyokban is kimutattak, ezek az állatfajok is fogékonyak tekinthetők, bár a vírus terjesztésében játszott lehetséges szerepük még nem tisztázott.

A PPR a kiskérődzők egyik legfertőzőbb betegsége. A fertőzés általában a fertőzött állatok váladékaival történő közvetlen érintkezés útján terjed. A fertőzés korai szakaszában, a lázas időszak idején, **minden váladékban nagy számban van jelen a vírus**. Az állatok köhögése és a tüszögése révén az állományon belül, az egymáshoz közel lévő állatok között levegő útján gyorsan terjed a vírus. A vírusürítés a gyógyulást követően akár több mint 2 hónapig is eltarthat.

Az állatok **fertőzött takarmány vagy víz fogyasztásával is megfertőződhetnek**. Az etetők és itatók, valamint a szennyezett alom is közvetett fertőzési forrás lehet, de csak rövid ideig, mert a PPR vírusa nem képes sokáig túlélni a környezetben.

Ellenállóképessége:

A vírus érzékeny a hőre, az ultrabolya sugárzásra és a kiszáradásra, ezért a környezetében hosszabb ideig nem képes túlélni. Azonban árnyékos részeken és normál környezeti hőmérsékleten akár 72 óráig is fertőzőképes marad. **A vírus a legtöbb fertőtlenítőszerre érzékeny. Hűtött és fagyasztott húspan hosszú ideig túléli.**

Tünetek:

A lappangási idő általában 4-6 nap, de 3 és 10 nap között változhat.

A leggyakrabban előforduló heveny forma mellett a PPR előfordulhat perakut, félheveny és szubklinikai formában is, függően a faj, a fajta és a fertőzött állat fogékonyságától.

Heveny formában jellemző rá a **láz, savós szem- és orrfolyás**, hasmenés és tüdőgyulladás, valamint **kimaródások** a különböző nyálkahártyákon, **különösen a szájban**.

A láz akár 41°C-os is lehet és 3-5 napig is eltarthat, **az állatok leverték, étvágytalanok**, a szutyakjuk kiszárad. Amennyiben az állat nem hullik el, a kezdetben savós szem- és orrfolyás fokozatosan nyákos-gennyessé válik és kb. 14 napon keresztül fennmarad.

A láz kialakulásától számított 4 napon belül az íny bővérűvé válik, és a szájüregben elhalások, kimaródások alakulnak ki, ami fokozott nyálelválasztással jár. A kimaródásokat elhalt, fehéres, pépes szövet borítja, ami émelyítő szagot áraszt, amikor az állat kinyitja a száját.

Későbbi stádiumban gyakori a vízserű, véres hasmenés. Tüdőgyulladás, köhögés, légzési zöreje és felerősödött hasi légzés is előfordul.

Ha a betegségtől korábban mentes területen jelenik meg a PPR, akkor a betegség klinikai megjelenése leggyakrabban heveny. Ilyen esetben a megbetegedési és az elhullási arány a faj és fajta függvényében alakul, de elérheti akár a 90-100%-ot!

4 hónaposnál idősebb fiatal kecskéknél, amelyeket már nem védenek az anyai ellenanyagok, perakut formát is megfigyelték a betegséget. A lappangási idő kb. 3 nap. A betegség ugyanazokkal a klinikai tünetekkel kezdődik: magas lázzal (40-42 °C), amit a nyálkahártyák vértolulása, vizenyős szemek és savós orr- és szemfolyás követ. Ez a forma azonban gyorsabban lezajlik. 5-6 nap elteltével a fertőzött állatok 100%-a elpusztul, még akkor is, ha nem jelentkeznek kimaródások, hasmenés vagy másodlagos bakteriális fertőzés.

A félheveny forma a szövődmények gyakori előfordulása ellenére, a betegség legkevésbé súlyos formája, nem jár az állat elhullásával. 5 nap lappangási idő után a betegség egy-két napig tartó, mérsékelt lázat (39-40 °C) okoz. Az összes többi klinikai tünet enyhe és észrevétlen maradhat. Az orrlyukak körül kis mennyiségű beszáradt váladék, felrakódás képződik, ami a diagnózist egy másik betegség, a varas szájfájás felé terelheti.

A PPR szubklinikai formában is előfordulhat, ami **tünetmentes**. A tünetek hiányában csak vérvizsgálatokkal derülhet rá fény.

Amennyiben egy állomány több juhában vagy kecskéjében hirtelen jelentkezik szem- és orrfolyással kísért láz, akkor merüljön fel a PPR gyanúja és azonnal értesíteni kell az ellátó állatorvost, valamint a helyi állategészségügyi hatóságot!